

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної роботи студентів
з дисципліни

ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

*(для студентів 3-4 курсу всіх форм навчання
напряму підготовки б.030504 „Економіка підприємства”)*

Методичні вказівки до самостійної роботи студентів з дисципліни „Економіка і організація діяльності підприємств міського господарства” (для студентів 3-4 курсу всіх форм навчання напряму підготовки 6.030504 „Економіка підприємства”) / Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад.: О. І. Славута. – Х.: ХНУМГ, 2014. – 32 с.

Укладач: О. І. Славута

Рецензент: доц., к.е.н. Н. М. Матвеева

Рекомендовано кафедрою економіки підприємств, бізнес-адміністрування та регіонального розвитку, протокол №1 від 29.08.2014 р.

ЗМІСТ

	стор.
Вступ.....	5
Змістовий модуль 1. Організація діяльності підприємств міського господарства.....	6
Тема 1. Місто як соціально-економічна система.....	6
Термінологічний словник.....	6
Питання для поглибленого вивчення теми.....	6
Джерела.....	6
Тестові завдання для перевірки знань.....	7
Тема 2. Міське господарство у структурі суспільного виробництва.....	8
Термінологічний словник.....	8
Питання для поглибленого вивчення теми.....	9
Література	9
Тестові завдання для перевірки знань.....	9
Тема 3. Галузеві особливості організації діяльності підприємств міського господарства.....	11
Термінологічний словник.....	12
Питання для поглибленого вивчення теми.....	13
Джерела.....	13
Тестові завдання для перевірки знань.....	13
Тема 4. Виробнича програма підприємств житлово-комунального господарства.....	14
Термінологічний словник.....	15
Питання для поглибленого вивчення теми.....	15
Джерела.....	16
Тестові завдання для перевірки знань.....	16
Змістовий модуль 2. Ефективність господарювання житлово-комунальних підприємств.....	17
Тема 5. Собівартість продукції(послуг).....	17
Термінологічний словник.....	17
Питання для поглибленого вивчення теми.....	17
Джерела.....	17
Тестові завдання для перевірки знань.....	17
Тема 6. Тарифна політика в житлово-комунальному господарстві.....	19
Термінологічний словник.....	19
Питання для поглибленого вивчення теми.....	19
Джерела.....	19
Тестові завдання для перевірки знань.....	20

Тема 7. Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності комунальних підприємств.....	21
Термінологічний словник.....	21
Питання для поглибленого вивчення теми.....	21
Джерела.....	22
Тестові завдання для перевірки знань.....	22
Змістовий модуль 3. Особливості ресурсного забезпечення діяльності підприємств міського господарства.....	24
Тема 8. Основні фонди підприємств міського господарства.....	24
Термінологічний словник.....	24
Питання для поглибленого вивчення теми.....	24
Джерела.....	25
Тестові завдання для перевірки знань.....	25
Тема 9. Оборотні кошти підприємств міського господарства.....	26
Термінологічний словник.....	27
Питання для поглибленого вивчення теми.....	27
Джерела.....	27
Тестові завдання для перевірки знань.....	27
Тема 10. Виробництво і якість продукції підприємств міського господарства.....	29
Термінологічний словник.....	29
Питання для поглибленого вивчення теми.....	29
Джерела.....	30
Тестові завдання для перевірки знань.....	30
Список джерел.....	31

Вступ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення конкретних форм прояву економічних законів і закономірностей розвитку суспільного виробництва на підприємствах міського господарства.

Метою викладання навчальної дисципліни „Економіка і організація діяльності підприємств міського господарства” є формування у студентів сучасного економічного мислення, глибокого комплексного розуміння проблем функціонування та розвитку підприємств міського господарства та опанування навичками їх практичного розв’язання.

Основними завданнями вивчення дисципліни „Економіка і організація діяльності підприємств міського господарства” є:

- допомогти студентам набути ґрунтовних знань з економічних основ функціонування підприємств міського господарства в умовах реформування галузі,
- сформувати вміння і практичні навички необхідних розрахунків із урахуванням специфіки окремої галузі міського господарства,
- навчити приймати науково обґрунтовані господарсько-управлінські рішення в сфері житлово-комунальних послуг.

Метою цих методичних вказівок є:

– здобуття студентами повних знань у сфері економіки підприємств міського господарства (особливо студентами заочної форми навчання). Для цього наведено перелік тих питань, на які слід звернути особливу увагу при самостійному вивченні кожної теми, і рекомендовано ведення термінологічного словника. Крім того, методичні вказівки також містять перелік літератури, рекомендованої до вивчення за дисципліною ;

– розширення і поглиблення теоретичних знань щодо функціонування підприємств житлово-комунального господарства. З цією метою студентам запропоновано перелік питань для поглибленого вивчення теми і необхідна додаткова література;

– набуття і закріплення практичних навичок у виконанні економічних розрахунків, аналізу і вирішення конкретних ситуацій. Тому наприкінці кожної теми наведено тестові завдання для перевірки теоретичних і практичних знань. Кожний правильний варіант відповіді оцінюється в 1 бал. Якщо при самоперевірці студент набрав половину від максимальної кількості балів, або менше, рівень його знань з обраної теми вважається незадовільним і потребує подальшого вивчення навчального матеріалу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Тема 1 Місто як соціально-економічна система

При вивченні цієї теми слід звернути увагу на такі питання:

1. *Історичні аспекти розвитку міст:*

- зв'язок із змінами у виробничих силах;
- ринковий простір для процесів купівлі, продажу товарів та послуг;
- центри управління в економічному, політичному, ідеологічному відношенні.

2. *Місто як соціально-економічна система:*

- ознаки міста як системи: автономність, цілісність, зв'язок з іншими системами;
- функції: економічна, соціальна, екологічна, інфраструктурна;
- основні підсистеми міста: населення, містотвірна та містообслуговуюча сфери, територія.

3. *Принципи класифікації міст за містобудівними ознаками:*

- чисельність населення;
- адміністративно-політичне значення міста;
- народногосподарське значення міста;
- місцеві, природні та історичні особливості.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

- ✓ **Місто**
- ✓ **Агломерація**
- ✓ **Розвиток міста**

ПИТАННЯ ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

1. Сучасні проблеми функціонування міст в Україні.
2. Проблеми і перспективи малих міст України.
3. Міжнародні тенденції розвитку міст.

ДЖЕРЕЛА

1. Бойко-Бойчук О. Категорія міст: сутність, визначення // Управління сучасним містом. – 2005. – № 3-4/7-12 (19-20). – С. 47-60.
2. Бойко-Бойчук О. Місто як елементарне ціле техносфери: проектний та футурологічний потенціал нового погляду// Управління сучасним містом. – 2006. – № 1-2/1-6 (21-22) – С. 26
3. Інститут розвитку міста – Інтернет-ресурс: <http://www.irm.kr.ua/uk/>
4. Концепція Державної цільової програми підтримки соціально-економічного розвитку малих міст на 2011-2015 роки
5. Управління розвитком міста: навч. посібник // за ред. В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. – К.: Вид-во НАДУ, 2006. – 389 с.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ (макс – 30 балів)

1. Міста змінюють динаміку свого населення під впливом таких факторів:

А. сальдо природного руху населення держави	В. сальдо природного руху жителів міст
С. сальдо природного руху жителів сіл	Д. сальдо міграційного руху між містом та селом

2. Два контактено розташованих міста утворюють таке групове поселення:

А. біполь	В. триполь
С. агломерація	Д. територіально-промисловий комплекс

3. Основні функції міста є такими:

А. економічна	В. соціальна
С. політична	Д. інфраструктурна

4. Розрізняють такі етапи еволюції міста:

А. стагнація	В. диверсифікація
С. розвиток	Д. занепад

5. До містотвірної сфери відносять такі підприємства:

А. промисловість	В. транспорт і зв'язок
С. міська торгівля	Д. міський транспорт

6. До містообслуговуючої сфери відносять такі підприємства:

А. підприємства побутового обслуговування	В. промисловість
С. міська торгівля	Д. міський транспорт

7. За розміром розрізняють такі види міст:

А. місто-столиця	В. місто-обласний центр
С. мале місто	Д. місто-промисловий центр

8. Залежно від взаємного розташування великих міст можна виділити такі види груп:

А. групи ближнього сусідства	В. понадгрупи
------------------------------	---------------

Тема 2 Міське господарство в структурі суспільного виробництва

При вивченні цієї теми слід звернути увагу на такі питання:

1. *Склад і структура міського господарства, багаторівнева підпорядкованість окремих підприємств житлово-комунального господарства. Зокрема, слід з'ясувати, які підгалузі входять до:*

- міського господарства;
- житлово-комунального господарства;
- житлового господарства, комунального господарства, міського зовнішнього благоустрою;
- зеленого господарства, шляхового господарства, зовнішнього освітлення;
- санітарно-технічних підприємств, міського транспорту; енергетичних підприємств.

2. *Характеристика особливостей функціонування підприємств міського господарства, а саме:*

- різноманітність видів діяльності,
- місцевий та комплексний характер розвитку,
- однорідність продукції(послуг),
- наявність постійного контингенту споживачів,
- нерівномірність споживання комунальної продукції,
- специфічність зв'язку виробництва та споживання.

3. *Визначення особливостей діяльності конкретної галузі:*

- водо-, тепло-, електропостачання,
- санітарна очистка,
- житлове господарство,
- готельне господарство,
- міський транспорт,
- зовнішнє освітлення,
- зелене господарство
- шляхове господарство тощо.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

- ✓ *Економічна структура*
- ✓ *Міське господарство*

ПИТАННЯ ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

1. Сучасні проблеми підприємств житлово-комунального господарства.
2. Міжнародний досвід організації муніципальної економіки.
3. Природні монополії – еволюційні зміни.

ДЖЕРЕЛА

1. Асоціація міст України – Інтернет-ресурс: <http://www.auc.org.ua/>
2. Бабаєв В.М. Управління міським господарством: теоретичні та прикладні аспекти: монографія / В.М.Бабаєв. – Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2004. – 204 с.
3. Більовський О. А. Державна житлова політика України: проблема соціально-економічної ефективності : аналіт. доп. // О. А. Більовський. – К.: НІСД, 2012. – 136 с.
4. Дзезнь С.С. Державне регулювання природних монополій на локальних ринках комунальних послуг: Автореферат дис.канд.екон.наук. – Одеса: ОДЕУ, 2004
5. Муніципальна економіка – Інтернет-журнал: <http://emsu.ru/me/>

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ(мах – 60 балів)

1. До складу міського господарства відносяться такі галузі:

А. охорона здоров'я	В. зовнішня торгівля	С. міська торгівля
Д. побутове обслуговування	Е. харчова промисловість	Ф. водопостачання

2. До складу ЖКГ входять такі господарства:

А. житлове господарство	В. фермерське господарство	С. комунальне господарство
Д. теплопостачання	Е. зелене господарство	Ф. газове господарство

3. До санітарно-технічних підприємств відносяться:

А. звалища побутових відходів	В. водопостачання	С. готельне господарство
Д. міські парки	Е. газопостачання	Ф. каналізація

4. До енергетичних підприємств відносяться:

А. ТЕЦ	В. водопостачання	С. каналізація
Д. електропостачання	Е. газопостачання	Ф. комунальні котельні

5. До міського пасажирського транспорту відносяться:

А. метро	В. швидкісні потяги	С. тролейбуси
Д. таксі	Е. швидкісні трамваї	Ф. автобуси

6. Визначте, який вид діяльності (остання колонка) притаманний запропонованим галузям житлово-комунального господарства

Галузі		Види діяльності
1. Міський транспорт	6. Зелене господарство	А. Виробництво продукції
2. Електропостачання	7. Санітарна очистка міста	Б. Надання послуг
3. Житлове господарство	8. Каналізація	В. Виконання робіт
4. Водопостачання	9. Шляхове господарство	
5. Газопостачання	10. Готельне господарство	
Відповідь: 1- 2- 3- 4- 5- 6- 7- 8- 9- 10-		

7. Позначте наявність „+” або відсутність „-”, специфіки зв’язку між процесом виробництва – „В” і процесом споживання – „С”

Особливості	Товарна продукція	Комунальна продукція	Комунальна послуга
А. Процес „В” відділений від процесу „С” у часі і просторі			
Б. Процес „В” відбувається відразу після процесу „С”			
В. Споживач приймає участь у виробничому процесі			

8. Встановіть відповідність результатів діяльності запропонованих галузей міського господарства визначеним видам продукції(послуг, робіт)

Результати діяльності	Види продукції, послуг, робіт
1. Перевезення пасажирів	А. Товарна продукція
2. Ремонт одягу	Б. Комунальна продукція
3. Відведення стічної рідини	В. Побутові послуги
4. Ремонт шляхів	Г. Комунальні послуги
5. Прибирання сходових клітин	Д. Експлуатаційні роботи
6. Прання білизни	Е. Ремонтні роботи
7. Вивіз твердих побутових відходів	Ж. Будівельні роботи
8. Реалізація ліжко-діб	
9. Доглядання дерев і чагарників	
Відповідь: 1- 2- 3- 4- 5- 6- 7- 8- 9-	

9. Визначте, в який період часу протягом доби спостерігається максимальний попит на продукцію(послуги) запропонованих галузей житлово-комунального господарства

Галузі		Нерівномірність споживання
1. Міський транспорт	5. Зелене господарство	А. Вранці
2. Електропостачання	6. Санітарна очистка міста	Б. Вдень
3. Житлове господарство	7. Каналізація	В. Ввечері
4. Водопостачання	8. Шляхове господарство	Г. Вночі
Відповідь: 1- 2- 3- 4- 5- 6- 7- 8-		

10. Визначте, в який період часу протягом року спостерігається мінімальний попит на запропоновані види продукції(послуг) житлово-комунального господарства

Види продукції(послуг)		Нерівномірність споживання
1. Посадка квітників	5. Перевезення пасажирів	А. Навесні
2. Опалення житла	6. Прибирання снігу	Б. Влітку
3. Зовнішнє освітлення вулиць	7. Послуги сауни	В. Восени
4. Реалізація питної води	8. Реалізація гарячої води	Г. Взимку
Відповідь: 1- 2- 3- 4- 5- 6- 7- 8-		

Тема 3 Галузеві особливості організації діяльності підприємств міського господарства

При вивченні цієї теми слід звернути увагу на такі питання:

1. *Комплекс робіт, необхідних для експлуатації житлового фонду:*

- прибирання прибудинкової території
- прибирання сходових кліток
- вивезення побутових відходів
- прибирання підвалу, технічних поверхів та покрівлі
- технічне обслуговування ліфтів
- обслуговування систем диспетчеризації
- технічне обслуговування внутрішньобудинкових систем
- дератизація
- дезінсекція

- обслуговування димовентиляційних каналів
- технічне обслуговування та поточний ремонт систем протипожежної автоматики та димовидалення
- поточний ремонт конструктивних елементів
- поливання дворів, клумб і газонів
- експлуатація номерних знаків на будинках
- освітлення місць загального користування
- енергопостачання ліфтів
- періодична повірка, обслуговування і ремонт квартирних засобів обліку води та теплової енергії

2. Елементи системи водопостачання:

- водозабірні споруди, насосні станції I і II підйому на водозаборі,
- очисні споруди на водозаборі, резервуар,
- магістральні водоводи для підйому води,
- водозбірні площі
- магістральні водоводи для подачі води споживачам,
- розподільча мережа (міський колектор).

3. Види підприємств, необхідних для організація діяльності газопостачання:

- газове підприємство;
- газопостачальна організація;
- газорозподільне підприємство;
- газотранспортні підприємства.

4. Види робіт міського благоустрою:

- виробництво,
- будівництво
- експлуатація
- ремонт

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

- ✓ **Житло**
- ✓ **Житловий фонд**
- ✓ **Централізоване питне водопостачання**
- ✓ **Каналізація**
- ✓ **Централізована система опалення**
- ✓ **Система електропостачання**
- ✓ **Міський електричний транспорт**
- ✓ **Санітарна очистка**

ПИТАННЯ ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

1. Напрямки розвитку законодавчої бази житлового господарства.
2. Особливості функціонування житлового фонду як об'єкта нерухомості.
3. Міжнародний досвід організації питного водопостачання.

ДЖЕРЕЛА

1. Асаул А.Н. Экономика недвижимости. – СПб: Питер, 2007. – 640 с.
2. Жилищное законодательство Украины – Харьков: „Одиссей”, 2001. – 400 с.
3. Житло: проблеми та перспективи. Наукове видання/ Манцевич Ю.М. – К.: Профі, 2004. – 360 с.
4. Мічурін Є.О., Сліпченко С.О., Соколов О.В. Житлове право України / Науково-практичний посібник. – Харків: Еспада, 2001. – 318 с.
5. Петросов В.А. Управление региональными системами водоснабжения. – Харьков: Основа, 1999. – 320 с.
6. Шлях до успіху: досвідом діляться міста// Інформаційне видання Інституту місцевого розвитку – Краці практики 2007. – К.: ІМР, 2008. – 94 с.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ(макс - 30 балів)

1. Житлові будинки житлово-будівельних кооперативів відносяться до такого виду житлового фонду(ЖФ):

А. державний ЖФ	В. колективний ЖФ	С. комунальний ЖФ
-----------------	-------------------	-------------------

2. Представником споживача на ринку житлових послуг є:

А. власник квартири	В. житлово-експлуатаційне підприємство	С. балансоутримувач
---------------------	--	---------------------

3. До елементів системи водопостачання відносяться:

А. насосна станція I підйому	В. магістральні водоводи	С. відстійники
------------------------------	--------------------------	----------------

4. До елементів системи водовідведення відносяться:

А. насосна станція II підйому	В. самопливні водоводи	С. відстійники
-------------------------------	------------------------	----------------

5. Елементами системи видалення сміття є такі:

А. сплавна	В. ввізна	С. вивізна
------------	-----------	------------

6. Забезпечення зниження тиску газу і підтримання його на завданому рівні здійснює такий елемент газопостачання:

А. газорозподільча мережа	В. газорозподільна станція	С. газорозподільний пункт
---------------------------	----------------------------	---------------------------

7. Існують такі напрямки використання теплової енергії:

А. гаряче водопостачання	В. система вентиляції повітря	С. питне водопостачання
--------------------------	-------------------------------	-------------------------

8. Система електропостачання міста складається з таких обов'язкових елементів:

А. трансформаторні установки	В. електричні мережі	С. теплові електростанції
------------------------------	----------------------	---------------------------

9. До якої групи міського транспорту відноситься метрополітен:

А. експресний вид транспорту	В. позавуличний вид транспорту	С. електричний вид транспорту
------------------------------	--------------------------------	-------------------------------

10. Забезпечення безперервного, швидкого та безпечного руху транспорту та пішоходів здійснюють такі елементи міського благоустрою:

А. вуличні світильники	В. зелені насадження	С. міські дороги
------------------------	----------------------	------------------

Тема 4 Виробнича програма підприємств житлово-комунального господарства

При вивченні цієї теми слід звернути увагу на такі питання:

1. *Виробнича програма комунального підприємства і її вимірники:*
  - натуральні (фізичні, умовно-натуральні, нормативно-трудова)
  - вартісні (товарна продукція, валова продукція, реалізована продукція, чиста продукція)
2. *Фізичні вимірники виробничої програми таких підприємств:*
  - водопостачання,
  - водовідведення,
  - електропостачання,
  - газопостачання,
  - теплопостачання,
  - міський транспорт,
  - готельне господарство.
3. *Показники виробничої програми таких підприємств:*
  - водопостачання,
  - електропостачання,
  - газопостачання,
  - теплопостачання,
  - міський транспорт,
  - готельне господарство.
4. *Показники об'єктів експлуатації у таких галузях:*
  - житлове господарство,
  - зелене господарство,
  - шляхове господарство,
  - зовнішнє освітлення.
5. *Характеристика методів розрахунку виробничої програми комунальних підприємств:*
  - балансовий метод,
  - оптимізаційний метод.

6. *Види виробничої потужності підприємства:*

- вхідна,
- вихідна,
- середньорічна виробнича потужність.

Визначення рівня використання виробничої потужності підприємств ЖКГ і факторів, що на нього впливають. З'ясування впливу нерівномірності споживання на ефективність використання наявної потужності підприємств житлово-комунального господарства.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

- ✓ *Виробнича програма*
- ✓ *Товарна продукція*
- ✓ *Валова продукція*
- ✓ *Реалізована продукція*
- ✓ *Балансовий метод розробки виробничої програми*
- ✓ *Оптимізаційний метод розробки виробничої програми*
- ✓ *Виробнича потужність*

ПИТАННЯ ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

1. Зв'язок між технологією виробництва комунальної продукції і системою показників виробничої програми відповідних підприємств.
2. Характеристика об'єктів експлуатації і їх сучасна якісна зміна.
3. Фактори, що впливають на рівень використання виробничої потужності у сфері надання послуг.
4. Сучасні тенденції споживання продукції(послуг) ЖКГ і їх вплив на способи прогнозування виробничої програми підприємств.

ДЖЕРЕЛА

1. Бардаков В. А. Економіка водопостачання та водовідведення: Навч. посібник. – Харків: ХНАМГ, 2006.– 334 с.
2. Економіка підприємств зеленого господарства та будівництва: навч. посіб. / за ред. Т. П. Юр'євої; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 377 с.
3. Корпорація підприємств міського електротранспорту України "УКРЕЛЕКТРОТРАНС" – Інтернет-ресурс: <http://korpmet.org.ua/>
4. Мальська М. П. Економіка туризму: теорія та практика : підручник. / М. П. Мальська, М. Й. Рутинський, С. В. Білоус, Н. Л. Мандюк. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 544 с.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ(мак – 30балів)

1. Встановіть послідовність показників виробничої програми (від 1 до 4) підприємства водопостачання

☐ Витрати води на власні потреби	☐ Подано води в мережу
☐ Реалізовано води	☐ Піднято води

2. Встановіть послідовність показників виробничої програми (від 1 до 4) підприємства газопостачання

☐ Подано газу в мережу	☐ Втрати газу в мережі
☐ Реалізовано газу	☐ Реалізовано газу населенню

3. Встановіть послідовність показників виробничої програми (від 1 до 4) підприємства електропостачання

☐ Витрати електроенергії на власні потреби	☐ Подано в мережу
☐ Доходи від реалізації електроенергії	☐ Реалізовано електроенергії

4. Встановіть послідовність показників виробничої програми (від 1 до 4) підприємства тепlopостачання

☐ Вироблено тепла власними силами	☐ Куплено тепло
☐ Витрати тепла на власні потреби	☐ Втрати тепла в мережі

5. Встановіть послідовність показників виробничої програми (від 1 до 4) підприємства міського транспорту

☐ Інвентарна кількість машин	☐ Перевезено пасажирів
☐ Середня експлуатаційна швидкість	☐ Кількість днів на рік

6. Встановіть послідовність показників виробничої програми (від 1 до 4) готельного підприємства

☐ Коефіцієнт завантаження готелю	☐ Кількість місць в готелі
☐ Кількість ліжко-діб в господарстві	☐ Доход від реалізації

7. Якщо обладнання підприємства каналізації дозволяє відвести і очистити 300 тис.м³ стічної рідини, а потреби споживачів становлять 260 тис.м³, то величина виробничої потужності підприємства становить:

1. 260 тис.м ³	2. 300 тис.м ³
3. 40 тис.м ³	4. 280 тис.м ³

8. Якщо одноразова місткість готелю – 250 місць, то кількість ліжко-діб у господарстві у поточному місяці становить:

1. 90000 ліжко-діб	2. 91500 ліжко-діб
3. 91250 ліжко-діб	4. правильна відповідь відсутня

9. Якщо трамвайне депо із інвентарною кількістю трамваїв 80 вагонів забезпечує 78 вагонів на лінії, то коефіцієнт випуску рухомого складу становить:

1. 102,6%	2. 97,5%
3. 2,5%	4. 0,975

10. Якщо підприємство водопостачання реалізувало за рік 100 тис.м³ і втрати води в мережі склали 20%, а витрати води на власні потреби – 5%, то обсяг води, поданої в мережу становив:

1. 120 тис.м ³	2. 131,6 тис.м ³
3. 25%	4. 125 тис.м ³

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ЕФЕКТИВНІСТЬ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Тема 5 Собівартість продукції(послуг)

При вивченні цієї теми слід звернути увагу на такі питання:

1. *Калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) підприємств основних підгалузей ЖКГ:*

- водопостачання,
- водовідведення,
- теплопостачання,
- міський електричний транспорт,
- житлове господарство,
- готельне господарство.

2. *Реальні і формальні способи зниження собівартості. Збільшення обсягу реалізації продукції як основний чинник зменшення собівартості.*

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

- ✓ *Калькулювання*
- ✓ *Калькуляційна одиниця*
- ✓ *Калькуляція*
- ✓ *Собівартість*

ПИТАННЯ ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

1. Шляхи зменшення собівартості комунальної продукції.
2. Напрямки ресурсозбереження в ЖКГ.
3. Можливості використання зворотних відходів на підприємствах ЖКГ.

ДЖЕРЕЛА

1. Градобаєва Є. Резерви підвищення ефективності діяльності підприємств житлово-комунального господарства міста // Економіка – № 6, 2013 – С. 74-80
2. Драган І. О. Державне управління розвитком житлово-комунального господарства України: модернізація та ресурсозбереження : монографія / І. О. Драган. – Донецьк : Юго-Восток, 2011. – 237 с.
3. Стан та напрями розвитку ресурсозбереження (2010–2012) : реком. список / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва ; уклад. О. Ф. Сергієнко. – Х. : ХНАМГ, 2012. – 41 с.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ(max - 40 балів)

1. До статті „ Сировина і матеріали” на підприємстві водовідведення відносяться:

А. вартість купленої води	В. вартість електроенергії
С. вартість коагулянту	Д. вартість палива і пального

2. До статті „Енергія з технологічною метою” на підприємстві водопостачання відносяться:

А. електроенергія для освітлення цехів	В. електроенергія для сигналізації
С. теплоенергія для опалення	Д. електроенергія для насосів

3. До статті „Оплата праці виробничих робітників” у готелі відносять заробітну плату таких робітників:

А. покоївки	В. швейцари
С. головні спеціалісти	Д. адміністратори

4. До статті „Покупні ресурси” на підприємстві тепlopостачання відносять такі витрати:

А. вартість газу для виробництва тепла	В. покупне тепло
С. вартість води	Д. вартість електроенергії

5. До статті „Витрати на збут” в житловому господарстві відносять такі витрати:

А. зарплата бухгалтера	В. розрахункові книжки
С. комунікаційні послуги	Д. поточний ремонт

6. До статті „Адміністративні витрати” на підприємствах МЕТ відносяться:

А. електроенергія	В. зарплата головного бухгалтера
С. амортизація будівлі управління	Д. охорона території

7. До постійних на підприємствах ВКГ відносяться такі витрати:

А. електроенергія	В. зарплата головного інженера
С. амортизація насосів	Д. хімічні реагенти

8. До змінних на готельних підприємствах відносяться такі витрати:

А. прання білизни	В. електроенергія
С. водовідведення	Д. зарплата покоївок

9. На зменшення собівартості позитивно впливають:

А. підвищення продуктивності праці	В. підвищення якості продукції
С. збільшення обсягів реалізації продукції	Д. зменшення трудомісткості продукції

10. До реальних способів зменшення собівартості відносяться:

А. автоматизація виробничих процесів	В. застосування енергозберігаючого обладнання
С. використання зворотних відходів	Д. зменшення обсягів реалізації продукції

Тема 6 Тарифна політика в житлово-комунальному господарстві

При вивченні цієї теми слід звернути увагу на такі питання:

1. *Визначення етапів ціноутворення:*

- встановлення цілей діяльності,
- аналіз ринкових факторів,
- встановлення базового рівня ціни,
- встановлення остаточної ціни.

2. *Характеристика концепцій ціноутворення:*

- ціноутворення, орієнтоване на витрати,
- ціноутворення, орієнтоване на споживачів,
- ціноутворення, орієнтоване на конкурентів.

3. *Характеристика методів коригування ціни:*

- метод установаження знижок,
- метод надання кредиту,
- метод цінової дискримінації.

4. *Комунальні тарифи: сутність, види. Роль тарифів у формуванні фінансових результатів діяльності комунальних підприємств.*

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

- ✓ **Ціна**
- ✓ **Тариф**
- ✓ **Точка безбитковості**

ПИТАННЯ ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

1. Економічна доцільність застосування двоставкових тарифів на комунальну продукцію.
2. Світовий досвід встановлення плати за спожиту комунальну продукцію.
3. Способи державного регулювання тарифів у комунальному господарстві.

ДЖЕРЕЛА

1. Бабак А. Усовершенствование системы государственного регулирования тарифов на рынках коммунальных услуг // «Конкуренция» №1, 2006. – С. 78 – 84
2. Г.І.Оніщук, М.В.Руль. Тарифна політика і ціноутворення в водопровідно-каналізаційному господарстві. Навч. посібник - К.: ВОП ДЖКГ, 2000. – 28 с.
3. Зимарёв В., Карбовская М. Проблемные вопросы формирования тарифов на жилищно-коммунальные услуги // «Конкуренция» №2, 2005. – С. 35 – 46
4. Петросов В.А. Управление региональными системами водоснабжения. – Харьков: Основа, 1999. – 326 с.
5. Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги // Постанова КМУ від 1 червня 2011р. № 869

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ (max - 30 балів)

1. До концепції ціноутворення, орієнтованого на витрати, відносяться такі методи:

A. метод аукційного продажу	B. метод цінових ліній
C. метод прямих витрат	D. метод аналізу беззбитковості

2. До концепції ціноутворення, орієнтованого на споживачів, відносяться такі методи:

A. метод цінового лідерства	B. метод цінових ліній
C. метод пакетного ціноутворення	D. метод аналізу беззбитковості

3. Витрати розподіляються на постійні і змінні у разі використання таких методів:

A. метод повних витрат	B. метод аналізу беззбитковості
C. метод прямих витрат	D. метод пакетного ціноутворення

4. Використовується зворотнє калькулювання у разі використання таких методів:

A. метод неокруглених цін	B. метод цінових ліній
C. метод прямих витрат	D. метод аукційного продажу

5. Остаточна ціна зменшується в результаті використання таких методів коригування ціни:

A. надання кредиту	B. установлення знижки	C. цінова дискримінація
--------------------	------------------------	-------------------------

6. Умовами застосування цінової дискримінації є:

A. обсяг виготовленої продукції дорівнює обсягу реалізації	B. споживачі не можуть перепродати продукцію
C. всі категорії споживачів мають однакову еластичність попиту	D. споживачі можуть перепродати продукцію

7. Цей метод створює ілюзію точного підрахунку:

A. метод престижних цін	B. метод неокруглених цін	C. метод цінових ліній
-------------------------	---------------------------	------------------------

8. Якщо постійні витрати водопровідного підприємства становлять 540 тис.грн., а на виробництво і реалізацію 1 м³ питної води витрачається 60 коп. (при середньому тарифі 1 грн.), то точка беззбитковості підприємства становить:

A. 900 тис. м ³	B. 1350 тис.грн.
C. 1350 тис. м ³	D. 13,5 м ³

9. Якщо постійні витрати тролейбусного депо становлять 423 тис.грн., а змінні витрати на перевезення 1 пасажирів – 22 коп.(при середньому тарифі – 43 коп.), величина покриття становитиме:

A. 20,14 грн.	B. правильна відповідь відсутня
C. 20,14 тис.пасажирів	D. 21 коп.

10. Якщо постійні витрати готелю становлять 260 тис.грн., і змінні витрати на реалізацію 1 ліжко-добы – 45 грн., то середня собівартість послуги у разі реалізації 35 тис.ліжко-дiб становитиме:

A. 8,7 тис.грн.	B. 52,4 грн.
C. 7,4 грн.	D. 6,6 грн.

Тема 7 Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності комунальних підприємств

При вивченні цієї теми слід звернути увагу на такі питання:

1. *Особливості формування і структури доходів комунальних підприємств:*

- водопостачання,
- водовідведення,
- тепlopостачання,
- газопостачання,
- електропостачання,
- міський електричний транспорт.

2. *Рентабельність підприємств ЖКГ.* Фактори, що визначають прибуток і рентабельність комунальних підприємств.

3. *Шляхи підвищення ефективності діяльності підприємств міського господарства.* Напрямки першочергового використання прибутку на підприємствах ЖКГ

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

- ✓ *Доход*
- ✓ *Субсидії*
- ✓ *Рентабельність*

ПИТАННЯ ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

1. Напрями використання прибутку на підприємствах ЖКГ.
2. Диверсифікація діяльності як напрям підвищення доходності підприємств ЖКГ.

ДЖЕРЕЛА

1. Біркентале В.В., Дьоміна Т.С. Основні проблеми розвитку житлово-комунального господарства та напрямки їх вирішення // Матеріали I Міжнародної науково-теоретичної конференції молодих учених і студентів «Менеджмент та маркетинг: сучасні глобальні виклики». – В 2-х томах. – Т.1: Менеджмент. – Донецьк: ДВНЗ «Донецький національний технічний університет», 2013. – С. 72 – 74.

2. Механізми розвитку житлово-комунального господарства: системи управління, ціноутворення, підготовки кадрів: [монографія] / Б. М. Данилишин, М. А. Хвесик, М. Х. Корецький, О. І. Дацій, С. І. Князев, та ін. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. – 351 с.

3. Реформирование жилищно-коммунального хозяйства: опыт и перспективы деятельности: [монографія] / Л.В. Беззубко, А.Н. Шамонова, С.А. Ефимочкина, Б.И. Беззубко. – Донецьк: Норд-компьютер, 2008. – 200 с.

4. Філіппова О.С. Сутнісна характеристика ефективності діяльності підприємств житлово-комунального господарства // Економіка и управление - №1, 2012 – С. 129 – 135

5. Шапочка М.К., Несторенко Т.В. Управлінський аспект реформування житлово-комунального господарства // Вісник СумДУ. Серія Економіка - №1, 2009 – С. 99 – 103

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ(мак - 35 балів)

1. Яка галузь ЖКГ є збитковою?

А. Зелене господарство	В. Міський електричний транспорт	С. Житлове господарство
------------------------	----------------------------------	-------------------------

2. Доходи житлових організацій складаються з таких видів:

А. Збори з орендарів	В. Комунальні платежі
С. Квартплата	D. Орендна плата

3. Визначте галузь, доходи якої визначаються на підставі запропонованих показників:

Галузь	Обсяг реалізованої продукції	Вартість одиниці продукції
	Площа нежилых приміщень, що здаються в оренду	Ставка орендної плати
	Обсяг реалізації технічної води	Тариф на технічну воду
	Обсяг реалізації гарячої води для різних категорій споживачів	Тариф на гарячу воду для відповідних категорій споживачів
	Кількість реалізованих разових квитків	Тариф на проїзд у міському транспорті
	Обсяг транспортування газу	Вартість транспортування газу
	Кількість наданих додаткових послуг	Вартість кожної додаткової послуги
	Обсяг реалізованої електроенергії для різних категорій споживачів	Тариф на електроенергію для різних категорій споживачів

4. Доходи водопровідних підприємств складаються з таких видів:

А. Доходи від реалізації питної води	В. Доходи від водовідведення
С. Доходи від реалізації гарячої води	Д. Доходи від реалізації технічної води

5. „Доходи від додаткових платних послуг” є складовою доходів такого підприємства:

А. Водопровід	В. Метрополітен
С. Готель	Д. Енергокомпанія

6. „Субсидії” є складовою доходів таких підприємств:

А. Житлова організація	В. Каналізація
С. Готель	Д. Теплопостачання
Е. Трамвайне депо	Ф. Санітарна очистка міста

7. Штрафи і пеня, отримані підприємством, характеризують таке джерело доходів:

А. Доход від реалізації продукції	В. Доход від позареалізаційних операцій
С. Доход від основного виду діяльності	Д. Доход від інших видів діяльності

8. Житлова організація обслуговує житловий фонд загальною площею 50 тис.м²(із них 800 м² – нежитлові приміщення). Ставка квартирної плати – 80 коп., орендної плати – 4 грн. Річна сума доходів становитиме:

А. 42,56 тис.грн.	В. 510,72 тис.грн.	С. 3240 тис.грн.
-------------------	--------------------	------------------

9. Якщо підприємство отримало за рік доходів на суму 305 млн.грн., а витратило на виробництво продукції 275 млн.грн., то коефіцієнт рентабельності становить:

А. 30 млн.грн.	В. 10,9%	С. 7,6%
----------------	----------	---------

10. Якщо підприємство перевезло 2 млн.пасажирів, з яких 1,3 млн. пас. – платні і отримало доход від перевезень у розмірі 455 тис.грн., то середній тариф 1 поїздки становить:

А. 0,35 грн.	В. 22,75 коп.	С. 4,39 грн.
--------------	---------------	--------------

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

ОСОБЛИВОСТІ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Тема 8 Основні фонди підприємств міського господарства

При вивченні цієї теми слід звернути увагу на такі питання:

1. *Особливості структури основних фондів окремих житлово-комунальних підприємств за такими ознаками:*

- подібність функцій і натурально-речової форми,
- сфера використання,
- технологічна структура.

2. *Характеристика невиробничих фондів виробничих і експлуатаційних підприємств.*

3. *Характеристика форм надходження основних фондів і ступінь їх застосування на підприємствах ЖКГ:*

- купівля,
- створення власними силами,
- безплатне отримання,
- отримання в оперативне управління,
- отримання за умов інвестиційної участі.

4. *Характеристика джерел фінансування і ступінь їх застосування на підприємствах ЖКГ:*

- власні кошти,
- запозичені кошти,
- кошти місцевих бюджетів тощо.

5. *Амортизація основних фондів і особливості її нарахування на підприємствах міського господарства.*

6. *Шляхи підвищення ефективності використання основних фондів. Особливості визначення ефективності основних фондів у сфері благоустрою.*

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

- ✓ *Невиробничі фонди експлуатаційного призначення*
- ✓ *Відтворення основних фондів*

ПИТАННЯ ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

1. Сучасний стан основних фондів ЖКГ і напрями його покращення.
2. Основні джерела фінансування модернізації основних фондів комунального господарства.
3. Утримання і розвиток об'єктів благоустрою в сучасних умовах.

ДЖЕРЕЛА

1. Градобаєва Є. Резерви підвищення ефективності діяльності підприємств житлово-комунального господарства міста//Економіка - №6, 2013 – С. 74-80

2. Драган І. О. Державне управління розвитком житлово-комунального господарства України: модернізація та ресурсозбереження : монографія / І.О. Драган. – Донецьк : Юго-Восток, 2011. – 237 с.

3. Стан та напрями розвитку ресурсозбереження (2010–2012) : реком. список / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва ; уклад. О. Ф. Сергієнко. – Х. : ХНАМГ, 2012. – 41 с.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ(мак – 30 балів)

1. Визначте, до якої групи основних фондів відносяться окремі елементи фондів водопроводу

<u>Елементи основних фондів</u>	<u>Групи основних фондів</u>
1. Водопровідні труби	А. Будівлі В. Споруди С. Передавальні пристрої D. Машини та обладнання Е. Транспортні засоби F. Господарчий інвентар
2. Службовий автомобіль	
3. Будівля насосної станції	
4. Насоси	
5. Адміністративна будівля	
6. Аварійні автомобілі	
Відповідь: 1- 2- 3- 4- 5- 6-	

2. Визначте, до якої групи основних фондів відносяться окремі елементи фондів готелю

<u>Елементи основних фондів</u>	<u>Групи основних фондів</u>
1. Ліфт	А. Будівлі В. Споруди С. Передавальні пристрої D. Машини та обладнання Е. Транспортні засоби F. Господарчий інвентар
2. Екскурсійний автобус	
3. Будівля готелю	
4. Паркувальний майданчик	
5. Меблі готельних номерів	
6. Віконні завіси в номерах	
Відповідь: 1- 2- 3- 4- 5- 6-	

3. Визначте, до якого виду основних фондів відносяться окремі елементи фондів трамвайного депо

<u>Елементи основних фондів</u>	<u>Виробничі основні фонди</u>
1. Контактна мережа	А. Активні Б. Пасивні
2. Вагони трамвая	
3. Будівля трамвайного депо	
4. Аварійний транспорт	
Відповідь: 1- 2- 3- 4-	

4. Визначте, до якого виду основних фондів відносяться окремі елементи фондів теплопостачання

<i>Елементи основних фондів</i>	<i>Виробничі основні фонди</i>
1. Обладнання теплових котелень	А. Активні Б. Пасивні
2. Теплові мережі	
3. Будівля теплової котельні	
4. Будинок гуртожитку	
Відповідь: 1- 2- 3- 4-	

5. Визначте, до якого виду основних фондів відносяться окремі елементи фондів каналізації

<i>Елементи основних фондів</i>	<i>Виробничі основні фонди</i>
1. Каналізаційні труби	А. Активні Б. Пасивні
2. Службовий автомобіль	
3. Будівля насосної станції	
4. Насоси	
5. Адміністративна будівля	
Відповідь: 1- 2- 3- 4- 5- 6-	

6. Визначте, до якого виду основних фондів відносяться окремі елементи фондів готелю

<i>Елементи основних фондів</i>	<i>Виробничі основні фонди</i>
1. Ліфт	А. Активні Б. Пасивні
2. Екскурсійний автобус	
3. Будівля готелю	
4. Паркувальний майданчик	
5. Меблі готельних номерів	
Відповідь: 1- 2- 3- 4- 5-	

Тема 9 Оборотні кошти підприємств міського господарства

При вивченні цієї теми слід звернути увагу на такі питання:

1. *Особливості матеріального складу, структури і кругообігу оборотних коштів житлово-комунальних підприємств з огляду на їх специфіку діяльності.*

2. *Визначення нормативу власних оборотних коштів підприємств ЖКГ за такими елементами:*

- матеріали,
- паливо,
- запасні частини,

- витрати майбутніх періодів,
- незавершене виробництво,
- готова продукція,
- абонентська заборгованість.

3. *Негативні наслідки зміни оптимальної величини оборотних коштів у той чи інший бік.*

4. *Визначення оптимального розміру поставки розрахунковим, графічним, математичним способами.*

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

- ✓ **Оборотні кошти**
- ✓ **Норматив оборотних коштів**
- ✓ **Ресурсозбереження**

ПИТАННЯ ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

1. Організаційні та економічні заходи щодо зменшення дебіторської заборгованості як значного елемента фондів обігу комунальних підприємств.

ДЖЕРЕЛА

1. Бабасв В.М. Управління міським господарством: теоретичні та прикладні аспекти: монографія / В.М. Бабасв. – Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2004. – 204 с.
2. Більовський О. А. Державна житлова політика України: проблема соціально-економічної ефективності : аналіт. доп. // О. А. Більовський. – К.: НІСД, 2012. – 136 с.
3. Бражникова Л.Н. Финансовый механизм управления дебиторской задолженностью коммунального предприятия / Л.Н. Бражникова // Менеджер: ДонДУУ. – 2008. – №4(46). –С. 133–136.
4. Карлова О.А. Технології виробництва в міському господарстві: Навч.посібник – Х.:ХНАМГ, 2005
5. Петросов В.А. Управление региональными системами водоснабжения. – Харьков: Основа, 1999. – 320 с.
6. Полуянов В.П. Теория и практика реформирования предприятий в коммунальном хозяйстве. – Донецк: ИЭП НАН Украины, 2007. – 244 с.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ(маж – 36 балів)

1. Для визначення нормативу за елементом „Основні матеріали” необхідні такі дані:

А. Норма запасу матеріалів	В. Одноденні витрати матеріалів
С. Норма витрат матеріалів	Д. Одноденний дохід підприємства

2. Для визначення нормативу за елементом „Запасні частини” необхідні такі дані:

А. Норма запасу запасних частин	В. Одноденні витрати запасних частин
С. Норма витрат запасних частин	Д. Строк служби однієї запасної частини

3. Для визначення нормативу за елементом „Незавершене виробництво” необхідні такі дані:

А. Одноденний дохід підприємства	В. Одноденні витрати виробництва
С. Тривалість розрахункового періоду	Д. Тривалість виробничого циклу

4. Збільшення запасу оборотних коштів характеризується такими наслідками:

А. Псування виробничих запасів	В. Зниження доходів і прибутку
С. Перебої у виробничому процесі	Д. Значні витрати на зберігання запасів

5. На підприємствах з надання послуг відсутні такі елементи оборотних коштів:

А. Готова продукція	В. Основні матеріали
С. Допоміжні матеріали	Д. Незавершене виробництво

6. На підприємствах з виробництва продукції присутні такі елементи оборотних коштів:

А. Витрати майбутніх періодів	В. Машини та обладнання
С. Допоміжні матеріали	Д. Незавершене виробництво

7. Хлор і коагулянти, що використовуються на підприємствах водопостачання, відносяться до такого елемента оборотних коштів:

А. Готова продукція	В. Основні матеріали
С. Допоміжні матеріали	Д. Сировина

8. Пральний порошок і відбілювач, що використовуються пральною, відносяться до такого елемента оборотних коштів:

А. Готова продукція	В. Основні матеріали
С. Допоміжні матеріали	Д. Сировина

9. До допоміжних матеріалів у зеленому господарстві відносяться:

А. Квітникова продукція	В. Мінеральні добрива
С. Вода для поливу	Д. Грошові кошти

Тема 10 Виробництво і якість продукції підприємств міського господарства

При вивченні цієї теми слід звернути увагу на такі питання:

1. *Поняття якості продукції робіт і послуг. Показники якості продукції:*

- показники призначення,
- показники надійності,
- показники технологічності,
- показники стандартизації та уніфікації,
- ергономічні показники,
- естетичні показники,
- показники транспортабельності,
- екологічні показники,
- показники безпеки.

2. *Якісні складові показників якості житлово-комунальних послуг:*

- соціальна складова,
- технічна складова,
- правова складова,
- економічна складова.

3. *Параметри якості продукції, послуг, робіт у таких галузях:*

- водопостачання,
- електропостачання,
- газопостачання,
- тепlopостачання,
- міський транспорт,
- житлове господарство,
- зовнішній міський благоустрій.

4. *Технічні, організаційні і соціальні шляхи підвищення якості продукції підприємств комунального господарства та побутового обслуговування.*

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

- ✓ **Якість**
- ✓ **Показники якості**

ПИТАННЯ ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ ТЕМИ

1. Показники якості комунальної продукції і їх врахування у розрахунках із споживачами.
2. Вплив підвищення якості продукції на фінансові показники.

ДЖЕРЕЛА

1. Правила надання послуг із збирання та вивезення твердих і рідких побутових відходів (затверджено постановою Держбуду від 21.03.2000 № 54)
2. Правила надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення (затверджено постановою КМУ від 21.07.05 № 630)

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ (макс – 26 балів)

1. До показників надійності відносяться:

А. Раціональність форми	В. Патентозахист виробу
С. Довговічність виробу	Д. Безвідмовність виробу

2. До естетичних показників відносяться:

А. Інформаційна виразливість	В. Мінливість товарного виду
С. Раціональність форми	Д. Ремонтпридатність

3. До показників стандартизації і уніфікації відносяться:

А. Стабільність товарного виду	В. Ремонтпридатність
С. Насиченість оригінальними деталями	Д. Безвідмовність виробу

4. До якої складової якості житлово-комунальних послуг відноситься відповідність наданих послуг умовам договору?

А. Соціальна складова	В. Економічна складова
С. Правова складова	Д. Технічна складова

5. Чи є монопольне становище окремих комунальних підприємств стимулом до підвищення якості послуг?

А. Так	В. Ні
--------	-------

6. Які чинники позитивно впливають на якість продукції(послуг)?

А. Підвищення продуктивності праці	В. Використання матеріалів-замінників
С. Зростання плинності персоналу	Д. Модернізація обладнання

7. Які чинники негативно впливають на якість продукції(послуг)?

А. Високий рівень зносу основних фондів	В. Використання традиційних технологій
С. Зростання плинності персоналу	Д. Підвищення заробітної плати

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

Базові джерела

1. Славута О. І. Економіка і організація діяльності підприємств міського господарства [Текст]: навч. посібник / О. І. Славута – Харків, ХНАМГ, 2009. – 284 с.
2. Шилова Т. О. Міське комунальне господарство [Текст]: навч. посібник / Т. О. Шилова – К.:КНУБА, 2006.-272с.
3. Экономика города [Текст]: учеб. пособие для вузов / Под ред. докт.экон. наук, проф. Ю.Ф.Симионова. – М.:ИКЦ «МарТ», 2006

Допоміжні джерела

1. Більовський О. А. Державна житлова політика України: проблема соціально-економічної ефективності : аналіт. доп. [Текст] // О. А. Більовський. – К.: НІСД, 2012. – 136 с.
2. Гайна Г.А. Процеси управління житловим фондом міста [Текст] // Збірник наукових праць «Управління розвитком складних систем» - 2010. - Випуск 4. – С. 35-39
3. Энергоэффективность та відновлювані джерела енергії / Під заг. ред. А.К. Шидловського; Авт.: Бевз С.М., Бондаренко Б.І., Денисюк С.П. та інш. [Текст] – К.: Українські енциклопедичні знання, 2007. – 500 с.
4. Коропкий огляд законодавства щодо розвитку політики у сфері раціонального використання енергії в Україні.–К.: Європейсько-українське енергетичне агентство, 2012.–24с.
5. Кривуцький В. Природні монополії та необхідність державного регулювання їх функціонування.- Львів: Львівська політехніка, 2004.
6. Постанова КМУ «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги» від 1.06.2011р. № 869 [Електронний документ] // Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
7. Територіальна організація житлово-комунального господарства України: методологія, практика та механізм регулювання: Автореф. дис. д-ра екон. наук: 08.10.01 [Ел. ресурс] / Т. М. Качала; НАН України. Рада по вивч. продукт. сил України. — К., 2002. — 42 с. – Режим доступу: <http://disser.com.ua/contents/38340.html>
8. Формування та регулювання цін для підприємств – природних монополістів: Автореф. дис. к.е.н.: 08.02.03 [Ел. ресурс] / Іванова О.Б.; Національний університет «Львівська політехніка». – Львів, 2006. – 23 с. – Режим доступу: <http://avtoreferat.net/content/view/13996/>
9. Фугало Т. В. Організаційно-економічний механізм управління розвитком муніципальних природних монополій в Україні. [Текст] / Т. В. Фугало // Вісник Львівської комерційної академії: Зб. наук. праць. - Львів, 2009. – стор. 149 – 154.
10. Цінові важелі реформування ЖКГ як засоби регулювання розвитку міст (на прикладі підприємств водопостачання та тепlopостачання Харківського регіону): Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.05 [Текст] / Н. М. Матвеева; Харківська національна академія міського господарства. - Х., 2007. - 21 с.

Інформаційні ресурси

1. Сайт інформаційно-аналітичного порталу „Україна комунальна” - Режим доступу : <http://www.jkg-portal.com.ua/>
2. Сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва і житлово-комунального господарства України -Режимдоступу: <http://www.minregionbud.gov.ua/>
3. Сайт Національної комісії регулювання енергетики України – Режим доступу:www.nerc.gov.ua/control/uk
4. Енергетична хартія «Putting Price on Energy» – Режим доступу: http://www.encharter.org/fileadmin/user_upload/document/OilandGas.

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи студентів
з дисципліни

**ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

*(для студентів 3-4 курсу всіх форм навчання
напряму підготовки 6.030504 „Економіка підприємства”)*

Укладач: **СЛАВУТА** Олена Іванівна

Відповідальний за випуск *д.е.н. О. В. Димченко*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарова*

План 2014, поз. 254М

Підп. до друку 26.09.2014

Друк на ризографі

Тираж 50 пр.

Формат 60x84/16

Ум. друк. арк. 2,0

Зам. №

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rektorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК №4705 від 28.03.2014 р.